

Oppdragsgiver
Gildeskål kommune

Rapporttype
Planbeskrivelse

2022-11-15

REGULERINGSPLAN GANG/SYKKELVEG INNDYR

LANDSKAPSBILDE

RAPPORT

Inndyr sentrum - ortofoto

Oppdragsnavn: Gang- og sykkelveg Inndyr
Dokument nr.: 1
Filnavn: Rapport landskapsbilde

Revisjon	000	001	002	003
Dato	2022-11-15			
Utarbeidet av	Tor Nilssen			
Kontrollert av				
Godkjent av				

Revisjonsoversikt

Revisjon	Dato	Revisjonen gjelder

INNHold

1.	FORORD	4
2.	UTREDNINGSTEMAER	5
2.1	Landskapsbilde	5
2.1.1	Metode	5
2.1.2	Beskrivelse og verdivurdering av landskapsbildet	7
2.1.3	Verdi av landskapsbildet i Inndyr/planområdet.....	13
2.1.4	Reguleringsplanens påvirkning på planområdets landskap.	13
2.1.5	Konsekvenser for landskapsbildet.....	18
2.1.6	Konsekvensreducerende tiltak	19
2.1.7	Kilder	20

1. FORORD

Denne rapporten er en vurdering av hvilke konsekvenser den planlagte gang/sykkelvegen langs fylkesveg 838 gjennom Inndyr vil få for landskapsbildet i tettstedet og området omkring. Rapporten omfatter også kulturarv (kulturmiljø/kulturminner), da konsekvenser for dette temaet ikke blir vurdert andre steder i reguleringsplanen. Kulturarv og landskapsbilde henger nøye sammen i områder hvor en har kulturmiljøer eller enkeltstående kulturminner som påvirker landskapsbildet. I dette prosjektet er den fredede Angellgården og området omkring en viktig del av landskapsbildet langs fylkesvegen.

Området ble befart og fotodokumentert den 04.04.2022

Trondheim, 15.11.2022

Tor Nilssen

Senior landskapsarkitekt - Rambøll

2. UTREDNINGSTEMAER

Følgende *ikke prissatte temaer* som skal vurderes i tilknytning til reguleringsplanen for gang- og sykkelveg gjennom Inndyr:

TEMA	PLANBESKRIVELSE	METODIKK
Naturmiljø	X	DN-håndbok nr. 13 rev. 2014 (Miljødirektoratet)
Landskapsbilde	X	Landskapstilpasninger, vurderinger SVV håndbok V712
Trafikkforhold	X	Trafikkanalyse. Trafikk til og fra området, trafikk på hovedveg, trafikk til sjøs.
Forurensing		
Rosanalyse	X	Beregninger og ROS-metodikk.

Denne rapporten omfatter temaet **landskapsbilde**.

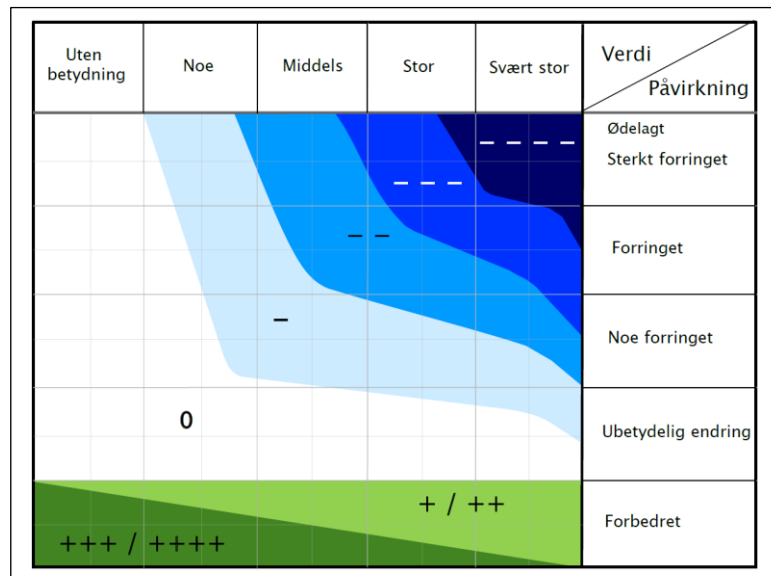
2.1 Landskapsbilde

Selv om temaet landskapsbilde ikke er gjenstand for full konsekvensutredning for dette tiltaket har vi langt på veg fulgt metodikken for konsekvensutredninger etter Statens vegvesens håndbok V712 (se nedenfor). Rapporten er en del av planbeskrivelsen.

2.1.1 Metode

Tre begreper står sentralt når det gjelder vurdering og analyse av ikke-prissatte konsekvenser - **verdi, påvirkning og konsekvens**. Med verdi menes en vurdering av hvor stor betydning området har i et regionalt/nasjonalt perspektiv. Med påvirkning menes en vurdering av hvordan det samme området påvirkes som følge av et definert tiltak. Påvirkning vurderes i forhold til referansesituasjonen. Konsekvensen framkommer ved en sammenstilling av verdi og landskapspåvirkningen av tiltaket i henhold til matrisen (konsekvensviften). Både verdi, påvirkning og konsekvens bygger på en avveining mellom de fordeler og ulemper som tiltaket vil medføre.

Skalaen for vurderingene er gitt i en såkalt konsekvensvifte, definert i Statens vegvesens håndbok V 712. I viften kommer det fram en konsekvensskala fra svært stor positiv/negativ til ubetydelig på begge sider av skalaen. Koding ++++ via 0 til -----. Viften blir brukt for å sikre at riktig konsekvens blir utfallet. Endelig sammenstillinger av konsekvenser blir også vist skjematisk i tabell for å vise konsekvensen for det enkelte tema.

Figur 1: Konsekvensvifte

Symbol	Konsekvens	Beskrivelse
++++	Meget stor positiv konsekvens	Meget store forbedringer i forhold til dagens situasjon. Kan i prinsippet ikke bli bedre.
+++	Stor positiv konsekvens	Store forbedringer i forhold til dagens situasjon.
++	Middels positiv konsekvens	Middels store forbedringer i forhold til dagens situasjon.
+	Liten positiv konsekvens	Små forbedringer i forhold til dagens situasjon.
0	Ubetydelig/ingen konsekvens	Ingen eller uvesentlige endringer i forhold til dagens situasjon.
-	Liten negativ konsekvens	Noe forverring i forhold til dagens situasjon.
--	Middels negativ konsekvens	Middels forverring i forhold til dagens situasjon.
---	Stor negativ konsekvens	Store forverringer i forhold til dagens situasjon.
----	Meget stor negativ konsekvens	Meget store forverringer i forhold til dagens situasjon. Kan i prinsippet ikke bli verre.

Figur 2: Skala for vurdering av konsekvenser

Med utgangspunkt i befaring, fotos, ortofotos og andre kilder og kartbaser har vi nedenfor beskrevet landskapsbildet i området som berøres av reguleringsplanen for gang- og sykkelvegen gjennom Inndyr. På bakgrunn av dette grunnlagsmaterialet er planområdet gitt en verdivurdering. Deretter har vi vurdert landskapspåvirkningen som tiltaket vil ha, og til slutt vurdert de samlede konsekvenser for landskapsbildet.

2.1.2 Beskrivelse og verdivurdering av landskapsbildet

Generelt

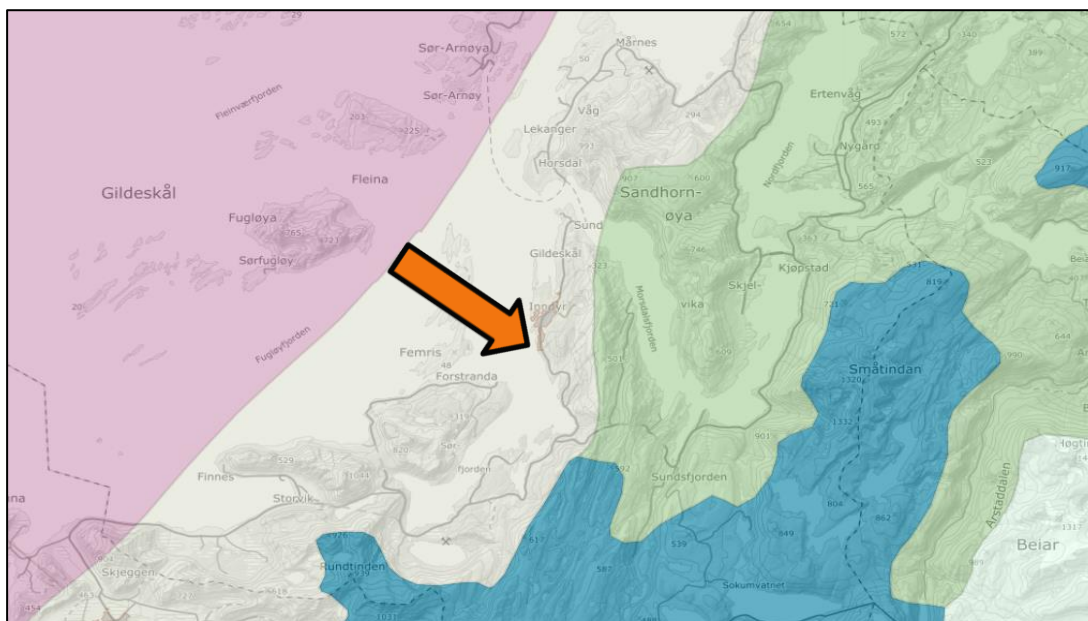
Når verdien av et planområde skal vurderes, vil en måtte vurdere både menneskeskapte elementer (bygninger, vegger, plasser, parker, hager mm.) og naturgitte rammer (topografi, vegetasjon, landskapsrom og vann). Vann kan opptre i flere sammenhenger - som bekker, elver, tjern, dammer og strandsoner langs sjø og ferskvann.

En må også vurdere om analyseområdet har spesielt verdifulle eller interessante elementer (gamle trær, geologiske og kvartærgeologiske formasjoner, sjelden vegetasjon m.m.) I kulturlandskapet kan karakteristisk bebyggelse eller andre verdifulle menneskeskapte elementer være viktige bestanddeler av landskapet. Slike elementer kan også ha kulturhistorisk verdi.

Landskapsbildet i regionen

NIBIO (Norsk institutt for bioøkonomi) har utarbeidet «Nasjonalt klassifiseringsystem for landskap». Det aktuelle tiltaksområdet i Gildeskål ligger i landskapsregion 29: Kystbygdene i Helgeland og Salten, og underregion 29.1: Sør-Helgelandskysten. Nedenfor er det tatt med utdrag av NIBIOs beskrivelse av landskapsregion 29:

Den flate strandflata, både strandbrem og skjærgård, står i sterk kontrast til kyst- og øyfellas steile sider. Det er her folk flest ferdes, og det er her dyrka marka, gårdstun, bolighus, tettsteder og alle fiskeværa ligger. Langs fastlandskysten og større øyer fører et moderne veinett fram gjennom et småkupert og bergknauset landskap, som hyppig veksler med frodige jordbruksområder. Flere steder er jordbruk fortsatt viktigste næring. Fordi veiene også ofte ligger på yttersidas smale brem får bilister stedvis storslagne utsyn mot det ytre øyriket - som ellers bare kan nås med båt. Som en enorm kontrast framstår regionens ytre skjærgård. Her, i mylderet av nakne skjær og holmer, finnes et stort antall gamle gårdsbruk og fiskevær på små og mellomstore øyer. Lave, grå og nakne ligger øyene, tæret av storhavet, stadig utsatt for vind, bølger og saltrokk. I dag er de fleste av de ytterste væra fraflytta. Mange gamle fiskevær holdes fortsatt i hevd som feriesteder. Det vedlikeholdet som dette skaper, gjør at de fleste væra har bevart sitt tradisjonelle preg. Men om husa holder stand, så er skjærgårdens gamle kulturmarkstyper ofte i sterk endring. Et av regionens mest særprega kulturmiljøer er de gamle handelsstedene. De vokste fram pga. all trafikken til og fra Lofotfisket. Deres strategiske beliggenhet i leia og en rik historie med handel, jektefart, fiskerier og gårdsdrift, gjør flere av handelsstedene til nasjonalt verdifulle miljøer i et allerede særprega kystlandskap.

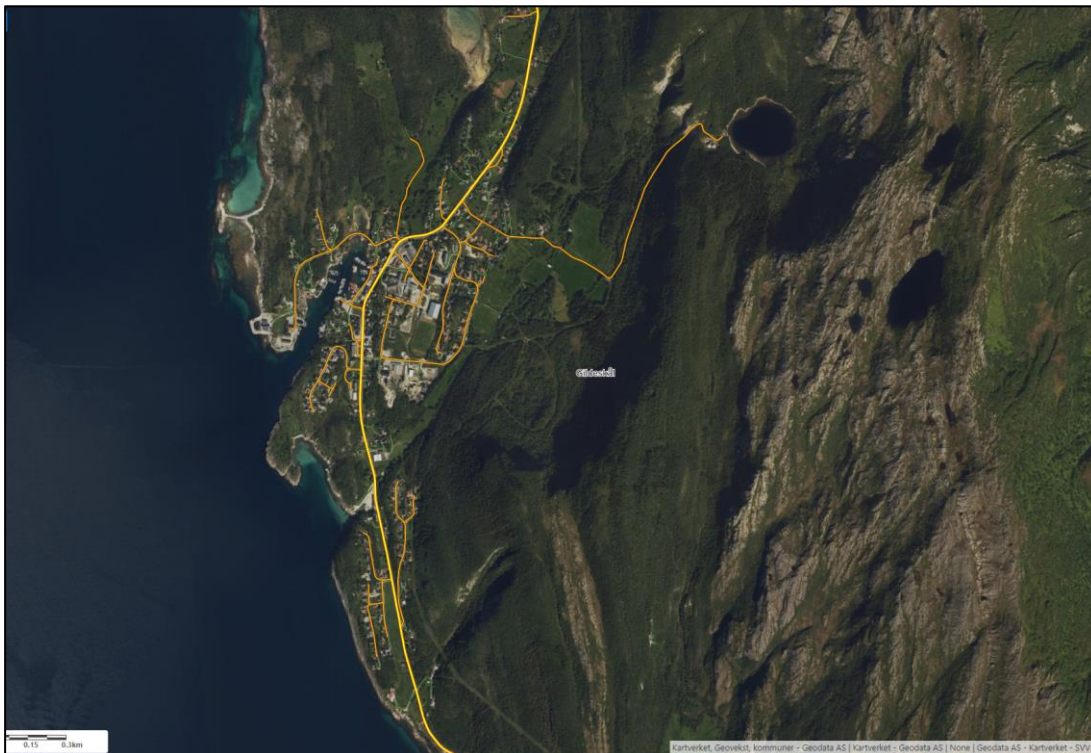
Figur 3: Utsnitt av NIBIOs kart over landskapsregioner i Norge. Tiltaksområdet i Gildeskål er vist med pil, og ligger i landskapsregion 29 – Kystbygdene i Helgeland og Salten (gulhvitt farge). Underregion er 29.2 – Midtre Helgelandskysten. Lenger vest ligger landskapsregion 30 – Nordlandsverran (rosa farge), mens østre del av Gildeskål ligger i landskapsregion 32 – Fjordbygdene i Nordland og Troms (grønn)

Landskapsbildet i planområdet

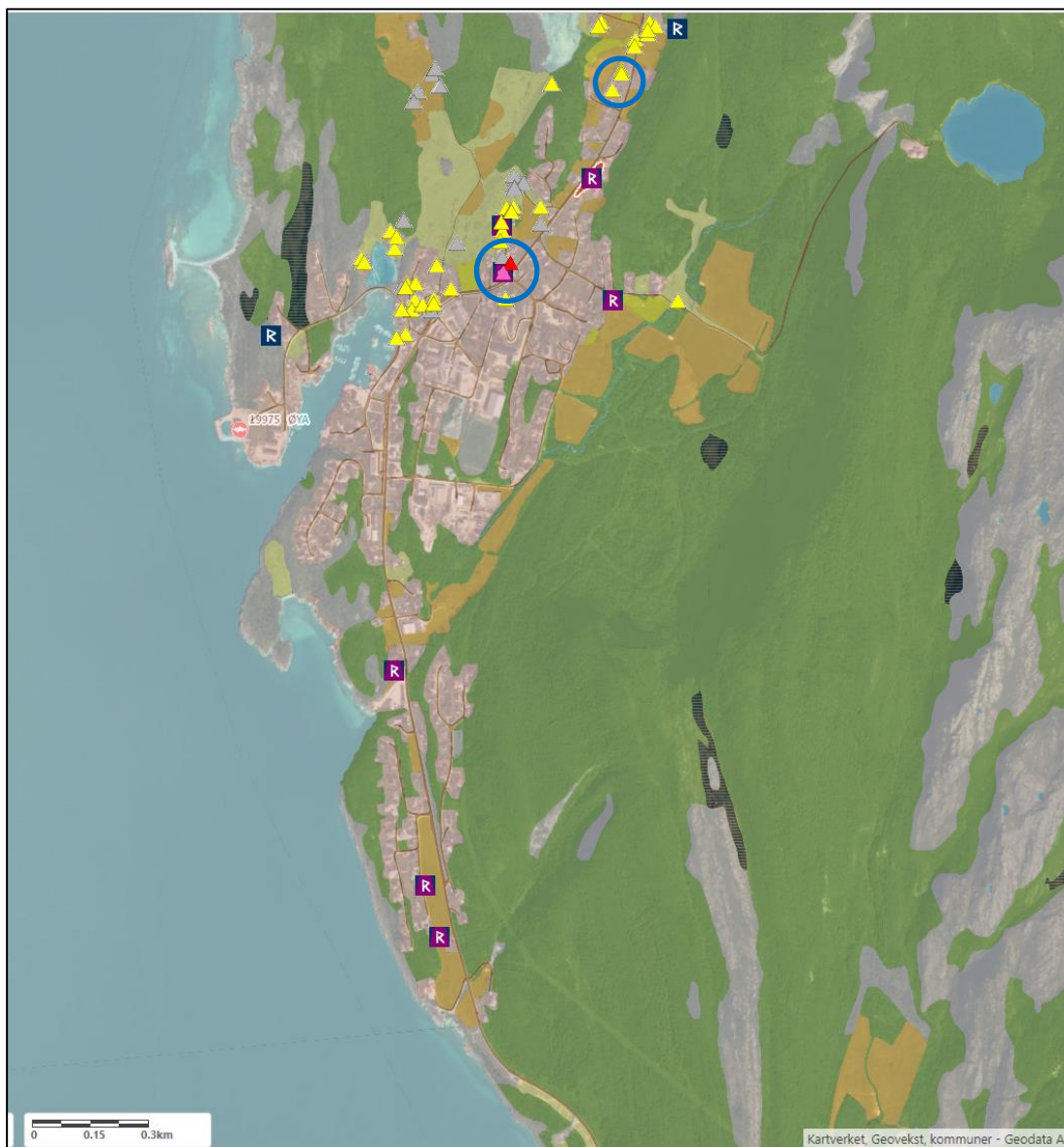
Inndyr ligger på ei halvøy mellom Sørfjorden i vest og Mordalsfjorden i øst. Halvøya er knyttet til fastlandet i sør og avsluttes mot Sundsodden i nord. Fjell- og landskapsformene følger halvøyas nord-sørgående retning. Inndyrfjellet danner en sentral rygg midt på halvøya. Fjellet rager ca. 500 meter over havet på det høyeste (Sandnestinden). Den vestvendte og bratte lia mot vest er i hovedsak kledd med frodig lauvskog, og ender på en slette ca. 30 meter over havet hvor bebyggelsen og fylkesvegen ligger lengst nord i Inndyr. Herfra skråner terrenget slakt sørvestover ned mot sentrum og Inndyrsvågen. Fylkesvegen og mye av bebyggelsen i denne delen av sentrum ligger på et platå ca. 7-8 meter over havet. Sørøver fra sentrum stiger terrenget og fylkesvegen opp til ca. 20 m.o.h. og følger denne høyden i en nord-sørgående dalsenkning øst for Vasshaugen, Solvikhaugen og Asphaugen ut av sentrum. Lengst sør i planområdet faller vegen ned mot Oldervika, der bebyggelsen slutter i dag.

Landskapsbildet i området er i vest generelt dominert av sjøkontakten med Sørfjorden og Inndyrsvågen/Nordvågen. Halvøya Øya/Høgøya danner en markant landskapsform mot vest lengst nord i planområdet Sør for denne ligger tettstedet Inndyr og kulturlandskapet omkring, samt fjellet og de bratte skogliene i øst. De kollete haugene langs fjorden sør for Inndyr sentrum er også viktige landskapselementer i området som danner vegger mot vest for landskapsrommene innenfor. Inndyrsvågen - med sitt kollete strandlandskap, sjøbuer/naust og boligbebyggelsen fra slutten av 1800-tallet nordøst i vågen - er et verdifullt kulturlandskap i planområdet. Selv om mye av det opprinnelige jordbrukslandskapet nå er tatt i bruk til boliger og annen bebyggelse, er de gjenværende jordbruksarealene fortsatt viktige for mangfoldet i landskapsbildet. Jordbruksarealene, de registrerte kulturminnene og den eldre bebyggelsen som er SEFRAK-registrert ligger nær opptil fylkesvegen, og vitner om at dette området har vært bebodd i lang tid. De registrerte (og fredede) kulturminner/kulturmiljøer i og ved planområdet er gravrøyser/gårdshauger fra jernalder og middelalder eller funn helt tilbake til steinalderen. *Den gamle bebyggelsen, arkeologiske funn og formasjoner (hauger) gir landskapsbildet en tilleggsverdi.* Den planlagte gang- og sykkelvegen er i direkte konflikt med to kulturmiljøer; den fredede Angellgården, hvor hovedbygningens midtparti er fra 1590-årene, og to steinkjellere ved Nordgård som er datert til siste halvdel av 1800-tallet.

Riksantikvarens beskrivelse av Angellgården er gjengitt nedenfor.

Figur 4: Ortofoto av Inndyr. Strekingen langs fylkesveg 838 hvor det blir regulert gang- og sykkelveg er vist med gul farge.

Figur 5: Topografisk kart med arealressurser og kulturminner. Vi ser at naturlandskapet i øst er dominert av skog (grønt), nakent fjell (grått) og enkelte myrer (mørk farge). I vest ligger bebyggelsen (gråbrun), dyrket jord (orange og lys grønn) med en sone med naken berggrunn langs sjøen. Registrerte kulturminner er vist med R, og bebyggelsen fra siste halvdel av 1800-tallet er vist med gule trekkanter. De blå ringene viser Angellgården (lengst sør) og jordkjellerne (lengst nord).

Figur 6: Den nordligste delen av planområdet ved Flathaugen. Gang- og sykkelvegen planlegges lagt langs vestsiden av Fv. 838 (til høyre).

Figur 7: Fra den verneverdige bebyggelsen ved Inndyrsvågen.

Figur 8: Fv. 838 ved Solvika. Asphaugen i bakgrunnen.

Figur 9: Fra Oldervika. Gang- og sykkelvegen er foreslått lagt langs vestsiden av Fv. 838 (t.v. på bildet)

Figur 10 : Kulturmiljøet ved Angellgården. Foto: Google.

Figur 11: Angellgården sett fra fylkesvegen. Foto: Universitetet i Tromsø (I.H. 2005)

Figur 12: Angellgården sett fra sør. Foto: Universitetet i Tromsø (I.H. 2005)

Angellgården - Riksantikvarens beskrivelse:

Angellgården ligger i utkanten av tettstedet Inndyr og like sør for Gildeskål middelalderkirke. Anlegget består av våningshus. På andre eiendommer i området står et stabbur, en jordkjeller og et bryggehus som har tilhørt Angellgården men som ikke er fredet. Bryggehuset er beskrevet med byggeår 1767. Opprinnelig besto anlegget også av sjøhus og bårstue.

Gården var i første halvdel av 1600-årene lensherreresidens. Husets midtparti er fra 1590-årene, og ble opprinnelig bygget som enkesete i nærheten av den nedbrente lensherregården på Inndyr. Da huset ble flyttet til sin nåværende plass på slutten av 1760-årene, fikk det et tilbygg mot syd med samme helvalmede takkonstruksjon. Flyttingen og ombyggingen stod Peder Christian Angell for, han

drev jektebruk og fikk handelsbevilling i 1773. Tilbygget rommet en stue i 1.etasje og en "sal" i 2.etasje. Tilbygget mot nord er fra 1807 og omtrent på samme størrelse som tilbygget mot sør. Det rommer blant annet et stort soverom og et etter tidens forhold stort kjøkken. Gården ble fredet i 1975. Bygningen brukes i dag som fritidsbolig.

2.1.3 Verdi av landskapsbildet i Inndyr/planområdet

På bakgrunn av dokumentasjon fra eksterne kilder og befarings framgår det av beskrivelsen (2.1.2.) at landskapsbildet i planområdet er meget variert. Dette gjelder både natur- og kulturlandskapet i området. Her finner vi også flere registrerte kulturminner, bl.a. gravrøyser og gårdshauger, samt et stort antall SEFRAK-bygninger av ulike karakter. Mangfoldet av ulike landskapstyper innenfor planområdet - som her i og ved Inndyr - bidrar positivt til landskapsbildets verdi.

I landskapsregion 29 er det flere områder med tilsvarende landskapskvaliteter som ved Inndyr. Når et områdes landskapsverdi skal vurderes, vil landskapsbildet i den aktuelle landskapsregionen være den viktigste referansen. På denne bakgrunn vurderes landskapsverdien i planområdet i Inndyr til å være **middels +**.

Verdi: Uten betydning Noe Liten Middels Stor Svært stor

▲

2.1.4 Reguleringsplanens påvirkning på planområdets landskap.

Nedenstående vurderinger er basert på egen kunnskap om området og annen dokumentasjonen som er benyttet ovenfor til å fastsette planområdets landskapsverdi. Når påvirkningen skal vurderes vil grunnlaget være prosjektmaterialet. Dette består av forslag til plankart, illustrasjonsplan (Angellgården), planbestemmelser og planbeskrivelse. Dette materialet gir informasjon om hvordan områdets landskapsbilde blir påvirket når reguleringsplanen blir gjennomført. Det foreliggende prosjektmaterialet vurderes som tilstrekkelig til å kunne vurdere landskapspåvirkningene.

Nærvirkning

I denne reguleringsplanen vil påvirkningen av tiltaket på landskapsbildet i hovedsak være nærvirkningen av tiltaket. En gang/sykkelveg vil sjelden gi en påvirkning på landskapsbildet over lange avstander.

Den viktigste og mest overordnede endringen i landskapsbildet ved at det etableres en gang/sykkelveg langs en eksisterende kjøreveg er at vegrommet utvides i bredden. Derved blir vegen visuelt sett mer dominerende i landskapet. I dette prosjektet er det planlagt en 3 meter bred grønn rabatt mellom kjørevegen og gang/sykkelvegen. Denne vil bidra til å myke opp landskapsbildet ved at en unngår en bred og sammenhengende grå vegflate gjennom landskapet. Hvis denne rabatten tilplanter med trevegetasjon vil den negative visuelle påvirkningen av tiltaket bli ytterligere dempet (jfr. avsnitt 2.1.6).

Terrenginngrepene av gang/sykkelvegen vil variere langs traséen. Der hvor kjørevegens sideterreng er tilnærmet flatt vil terrenginngrepene være beskjedne, mens en vil få skjæringer og fyllinger der vegen ligger i skrånende sideterreng. Langs fylkesveg 838 gjennom Inndyr er terrenget generelt nokså flatt, men med delparseller hvor terrenget i hovedsak faller vestover ned mot sjøen. Fordi gang/sykkelvegen er foreslått bygget langs vestsiden av fylkesvegen medfører dette at det blir en del fyllingsskråninger, mest i den nordligste og den sørligste delen av planområdet. Disse fyllingene er imidlertid nokså moderate, og gir ingen dramatiske konsekvenser for landskapsbildet. Fyllingene vil også raskt gro til med stedegen vegetasjon der hvor vegen ligger ute i natur- og kulturlandskapet.

Langs vegstrekningen finnes det enkelte karakteristiske trær som er viktige og positive for landskapsbildet. Der disse må fjernes på grunn av gang-/sykkelprosjektet, vil dette være et tap for landskapsbildet. Der det er mulig bør en derfor søke å bevare trærne ved å avvike fra det generelle tverrprofillet. Det vises her til figurene 13-16 og avsnitt 2.1.6. Stedvis er det også annen tre- og buskvegetasjon langs vegen som vil utgå på grunn av gang-/sykkelvegen, bl.a. ved Inndyrvegen 122 (foto 19).

Kulturminner og kulturmiljøer langs gang-/sykkelvegen kan være viktige og positive landskapselementer som gir landskapsbildet en tilleggsverdi. Dette kan være eldre fredede eller verneverdige bygninger, bygningsmiljøer, ruiner etter historiske bygninger m.v. I dette prosjektet finner vi et kulturmiljø som har en slik posisjon; Angellgården (våningshuset) og området omkring med hage, trevegetasjon og stabbur. Sistnevnte står på nabotomta, men er en viktig del av dette helhetlige miljøet. Gang/sykkelvegen gjør at veganlegget vil komme nærmere Angellgården, noe som vil være negativt for landskapsbildet. En har søkt å planlegge dette inngrepet så skånsomt som mulig, men hageanlegget vil bli redusert, og verdifull tre- og buskvegetasjon i dette området vil utgå, noe som vil forringe kulturmiljøet på stedet (jfr. figur 10, 17 og 18).

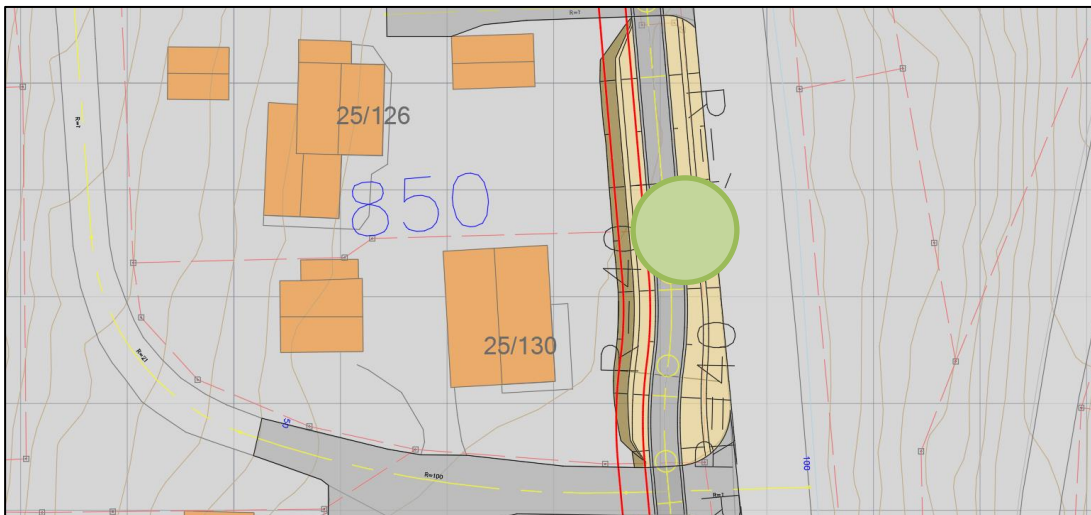
Figur 13 : Det store lønnetreet ved Oldervika 28 er et positivt innslag i kulturlandskapet som vil gå tapt på grunn av gang- og sykkelvegen.

Figur 14 : Planutsnitt fra Oldervika 28 hvor lønnetreet på figur 12 er markert.

Figur 15 : Lønnetreet ved Asphaugen (gnr. 25/130) er et positivt landskapselement langs fylkesvegen gjennom Inndyr. Foto: Google.

Figur 16 : Plansituasjonen ved Asphaugen med lønnetreet markert (jfr. figur 14). Foto: Google.

Figur 17: Dagens situasjon - Fv. 838 ved Angellgården. Foto: Google streetview.

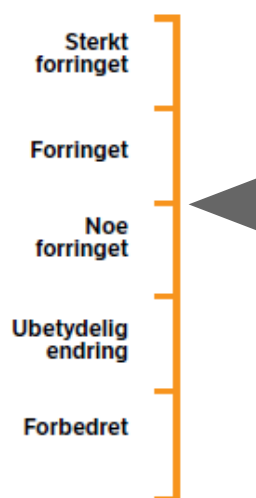
Figur 18: Illustrasjonskisse av framtidig situasjon ved Angellgården når gang-/sykkelvegen er bygd. Grunnlagsfoto: Google streetview.

Figur 19: Ved Inndyrvegen 122 er det plantet en rad med trær og busker som er positiv for vegrommet og danner en skjerm mot fylkesvegen. Denne må tas vekk når gang/sykkelvegen blir bygd. Foto: Google.

Påvirkning – oppsummering og konklusjon

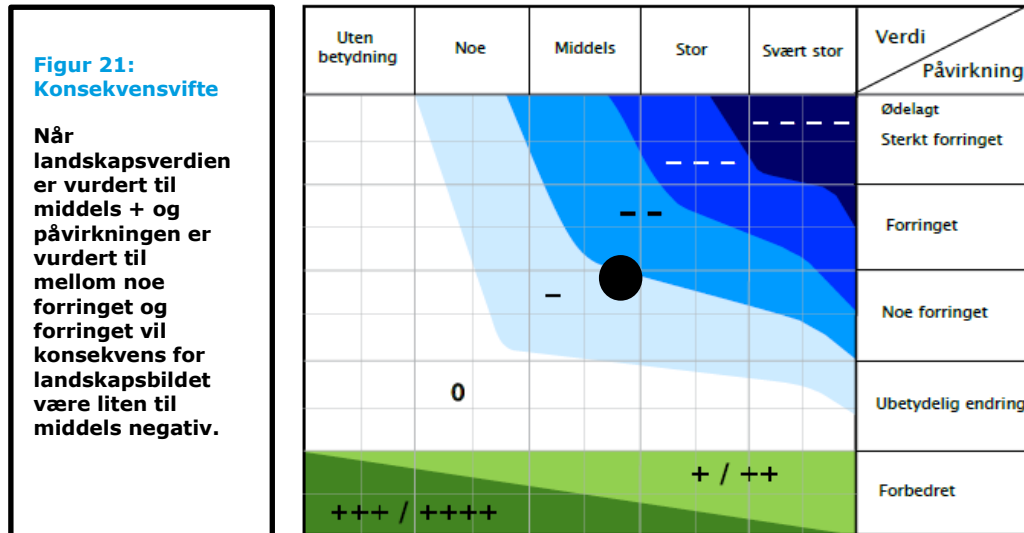
Når vi oppsummerer landskapspåvirkningen av gang- og sykkelvegen gjennom Inndyr vil tiltakene som er foreslått i forslaget til reguleringsplanen gi en påvirkning som er **mellom noe forringet og forringet** for landskapsbildet:

Figur 20: Tiltakets påvirkning på temaet LANDSKAPSBILDE

2.1.5 Konsekvenser for landskapsbildet

De samlede konsekvenser for landskapsbildet er en sammenstilling av landskapets vurderte **verdi** og **påvirkningen** som tiltaket medfører. Til denne vurderingen benyttes konsekvensviften som er vist i kap. 2.1 Metodikk. Nedenfor har vi plottet inn de vurderte parametere for verdi og påvirkning, og vi ser da at vi får en konsekvens for landskapsbildet som er **liten til middels negativ (-)**

2.1.6 Konsekvensreduserende tiltak

I dette prosjektet vil vi foreslå følgende konsekvensreduserende tiltak:

- Der det er store trær som er viktige for vegrommet og kulturlandskapet bør disse i samråd med eierne søkes bevart ved å føre gang-/sykkelvegen utenom trærne. Alternativt kan det plantes nye trær for å erstatte trevegetasjonen som går tapt.
- Ved Angellgården bør det lages en plan for reetablering av vegetasjon som går tapt ved utbyggingen, og at denne følges opp med nyplanting når vegen er bygd.
- I grøntfeltet mellom vegen og den planlagte gang/sykkelvegen bør det plantes rekker av trær eller kraftig buskvegetasjon der det ikke blir konflikt med siktforhold eller andre hensyn (jfr. figur 22 nedenfor).

Figur 22: Treplantinger langs eksisterende gang-/sykkelveg i Inndyr sentrum.

2.1.7 Kilder

- Statens vegvesen - Vegdirektoratet (2018) *Håndbok V712 Konsekvensanalyser*.
- NIBIO: Kilden – Arealressurskart med eksterne lenker
- Miljødirektoratet: Naturbase
- Riksantikvaren: Askeladden database
- NIJOS: Nasjonalt referansesystem for landskap (Puschmann 2005)
- GISLINK karttjenester – kart og ortofotos
- Google maps
- Rambøll: Plankart for gang- og sykkelveg Inndyr, datert 10.11.2022
- Rambøll: Planbestemmelser for gang- og sykkelveg Inndyr, datert 07.11.2022
- Rambøll: Planbeskrivelse gang- og sykkelveg Inndyr, datert 15.11.2022